

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
[LA]—JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Căutarea paternității

Intre legile cari vor ajunge în curând în discuția parlamentului, este și reforma codului nostru civil în punctul referitor la situația copiilor naturali, pentru care d. Gregoriu Iunian, ministrul justiției, a pregătit un proiect de lege, înaintat deja Consiliului legislativ.

Stând încă tot pe temeiul învechitului Cod Napoleon, codul civil al vechiului regat nu admite căutarea paternității decât în cazul raptului, și aceeași pentru motivul, că în afară de căsătorie — unde paternitatea razimă pe cele două baze solide ale presumpțiunii legale: cohabitațiunea și fidelitatea femeii —, paternitatea nu ar putea fi dovedită, fiind ea un fapt care ar scăpa investigațiilor și asupra căruia chiar natura ar fi păstrat un secret, pe care nici chiar femeii nu i-ar fi desvăluit decât pe jumătate. După acest cod, singurul mijloc de a se stabili paternitatea naturală este acela al recunoașterii, dar jurisprudența, bazată pe considerațiuni de echitate și umanitate, a căutat și până acum să îndepărteze formula riguroasă a codului, lărgind cadrul de aplicare a liberei cercetări a paternității și admitând în contra autorului o acțiune în justiție în scopul de a obține dela el o pensie alimentară. De asemenea a sancționat, că în cazul, în care tatăl natural și-a luat angajamentul de a procura mamei și copilului o pensie alimentară, acest angajament să nu fie socotit ca o donațiune, ci drept un titlu oneros, prin care — de comun acord între părți — s'a recunoscut prejudiciul femeii și s'a evaluat despăgubirea ce trebuie să-i fie acordată.

Azi, aproape nu mai e țară, care să stea pe acest punct de vedere. Franța însăși a modificat, încă la 16 Noembrie 1912, acest punct al Codului Napoleon, permițând căutarea paternității în următoarele 5 cazuri: Răpire și viol, seducțiune, mărturisire scrisă, participare la seducțiune și creșterea copiilor și, în sfârșit, în cazul de concubinaj notoriu. Atât în Franța, cât și în celelalte țări cu legislații moderne, s'a trecut deci peste motivele cari cercău să justifice prohibițiunea căutării paternității, și s'a venit cu această reformă cerută de dreptate și de interesul social, o adevărată izbândă a creștinătății.

Proiectul de lege al dlui Iunian urmează de aproape principiile depuse în legea franceză, deschind cel mai larg drum pentru căutarea paternității, dar restrângând în aceeași vreme, prin măsuri potrivite, primejdia șantajului și a încercărilor abusive de a stabili filiațiuni frauduloase. Intre dispozițiile de acest soi este bunăoară și mijlocul de dovadă contrară prin excepțiunea de viață desfrânată (plurimum concubentium).

Noua lege va avea desigur și darul de a scădea numărul copiilor naturali și faptul acesta ne îmbie un nou titlu de a saluta cu bucurie reforma dlui Iunian, predominantă de principiile etice noastre creștine. (ar.)

O mare problemă

Pe marginea cărților — Lipsurile literaturii noastre pentru tinerime —
O datorie imperioasă ce ne incumbă

de IUSTIN SALANȚIU, profesor

Suntem în pragul vacanței. Elevii ni-s'au împrăștiat ea fulgii de pădăie. În suflete va înflori din nou gălgăitul iazurilor și mirajul ceasurilor de sărbători, la umbră cu câte-o carte în mână, într'un „douce far niente“.

Dar ce să cetească un elev? Ce să i-se recomande ca lectură? Avem noi peste tot o literatură pentru școlari? Iată o întrebare în pragul vacanței.

*

Lovindu-mă, ca profesor, pas de pas, de greutate în această chestiune de mare importanță pedagogică și religioasă în aceeași vreme, mi-am formulat ca posibilă următoarea schemă, a cărei completare din partea colegilor de specialitate va putea servi ca un îndreptar folositor școlărilor, natural, adaugând fiecare profesor dela sine corectivul necesar.

Pentru clasa I-a: „Povești ardelenesti“ de Ion Pop Reteganul — care nu ar trebui lăsat uitării —, basmele lui Spirescu și poveștile lui Creangă.

Pentru a II-a: „Amintirile“ lui Creangă, „Michiduță“ de Al. Vlahuță, „Bunicul“ și „Bunica“ de Delavrancea, „Toderică“ și „Luminărică“ de Negruzzi, „Din lumea celor ce nu cuvântă“ de Gârleanu. Se poate însă face de-aici trecerea la Gane, cu atâta romantism erotic?

În a III-a ești necesitat să-le recomanzi pe Slavici, din care doar „Budulea Taichii“ și „Popa Tanda“ este pentru ei — să-le recomanzi pe Negruzzi în întregime, cu melodramatismul său din „Zoe“, cu soții păgâne ca „Lord Byron“, cu ipocrisia Agapiței care nu cetește decât cărți bisericești și pe Emil a lui Rousseau, ca în urmă soțu-i fericit s'o afle în brațele unui tânăr; pe Brătescu-Voinești, cu tragedia inadapabilului, cu „Microbi“ cinstiți învinși de viață și secături de juriști-copiști ce le-o amărește, deși le este îndeajuns de chinuită, pe Agârbiceanu cu: „În clasa cultă“, „Dela țară“, „Luncușoara în Paresimi“ etc. „Legea trupului“(?).

În a IV-a: romanele istorice ale lui Slavici — cari nu se mai află — și Sadoveanu, cu admirația lui pentru vitejia străbună, cu vremuri și oameni cari s'au dus.

*

Nici opera lui Hogaș, nici a lui Sandu-Aldea, nici ale lui Sadoveanu și Agârbiceanu, luate în întregime, nu pot forma hrana sufletească a tineretului nostru între 14—16 ani, ci cel mult un „quid necessarium“. Lectura lor trebuie să fie din alt domeniu, decât cel sentimental-erotic, în care sufletul moleșit de

viață e adâncit în tot vidul lui înspăimântător, colorat cu acel sentimentalism dulceag caracteristic acestor opere, cu eroi stăpâniți de pasiuni și robi ai instinctelor primitive.

Ce va folosi elevul din astfel de lecturi? Ce scopuri vom atinge cu ele? Nici măcar cel artistic, pentru că băiatul până la 16 ani are o noțiune redusă a frumosului. Frumosul său este inconștient, mai mult cel de caracter și numai în locul al doilea frumosul realizat prin imagini. Copilul suferă cu greerașul ce moare de foame, că furnica zgârcită nu l-a ajutat; are milă de un puiu golaș și admiră vitejia lui Făt-Frumos în luptă cu balaurul. La 12—14 ani are simpatie pentru oamenii mari, pentru figuri istorice: Alexandru Macedon, Ștefan, Mihai; între 14—15 ani pentru cei din timpul său. Admiră cariera unui Porumbescu, este cu respect nemărginit pentru marii scriitori, cari și-au săpat numele pe lespede eternității, se încălzește de viața marilor descoperitori și tâlmaci ai tainelor naturii, Newton, Steffenson; e timpul când ființa lui își dezvoltă puterea de afirmare cum își desfășură mugurul frăgezimea petalelor și cere soare, soare, — și atunci acest suflet, în care palpită viață multă, care nu mai crede în povești și în loc de palate de aur mintea lui colindă nemărginitul tărâmurilor necunoscute, insule misterioase ca a lui Robinson; care pe băncile școlii a gustat deja din farmecul emulației, care e numai voință, afirmare, spre care îl mână neastâmpărul legat de înșăș etatea anilor săi, atunci eu ca profesor să-l îndrum să cetească „Fluerul lui Ștefan“, cu gângureala unei minți pierdute, „O alergare de cai“, cu un oarecare Ipolit înșelător de minore, „Domnișoara Lenuța“, ofticată de o dragoste neîmpărtășită de profesorul ei, „O viață pierdută“, cu o decăzută, cu o alcoolică, „Din durerile lumii“, cu Radu ros de boală când să fi ajuns și el ceva?! Nu vor fi aceste lecturi ca o brumă pe un mugure de Aprilie? Nu vor fi ele, cari în sufletele pline de lumină vor stinge, cu mâini păgâne, orice voință de-a trăi și a se manifesta? Și aceasta mai ales la băieții de țaran, cari atât au, cât cuceresc din lumea cărților. De-aici apoi în viață minți exaltate, inadapabile! Nu ducem noi profesorii pe elevi la ael „moral insanity“, cu toate consecințele unei precocități amorale?...

*

Fiecare popor își are literatura sa pentru tineret. Noi nu o avem, deci trebuie creată. Biserica noastră are cinstea să numere printre

preoții săi pe câțiva dintre cei mai de seamă prozatori ai literaturii noastre: p. Agârbiceanu, Al Ciura, Septimiu Popa, Lupeanu-Melin, Sabin G. Truția. Cu toate acestea, în această direcție abia putem aminti volumul părintelui Agârbiceanu: „Din viața preoțească“. La centru avem cunosători de italiană, germană și franceză. Ar trebui să pornească o serie de traduceri, să se creeze o atmosferă și o tradiție în acest sens. Nu este librărie românească, în care să lipsească D'Annunzio cu lirismul său superficial și sensual, însă „Logodnicii“ lui Manzoni, acel roman capod'operă, în care s'a închiegat pentru totdeauna credința cu arta într'o creație care va trăi mereu, ca opera lui Dante, încă nu l-am văzut în nici o vitrină.

Bibliotecile dela Castel-Gandolfo și Poggio-Cinolfo — ca să nu ne oprim decât la literatura italiană — au fost pline de astfel de cărți. Cei ce au avut norocul să petreacă cu ele ceasuri de odihnă pe marginea lacului Albano și-a pădurii de castani de lângă Carsoli, și cărorora le dă vremea, ar trebui să înceapă acest apostolat, care îmi pare mai rodnic decât oricare altul. Este vorba de lumea sufletească a tinerilor, pe cari îi vei avea în rândul intelectualilor de mâine cu bagajul moral, pe care ai știut să-l sădești în sufletul lui de pe băncile școlii.

„Il divorzio“, „Il duello“ se va ceti de lumea tinerimei noastre cu interesul oricărui roman de Maupassant, dar cu folos incomparabil mai mare, chiar și pentru publicul cetitor adult. „Jertfa secretului“, duiosa povestire a unui preot batjocorit, închis și deportat în Africa pentru secretul confesional, arta și tragicul, care colorează această povestire, va fi un izvor de multă încredere în scaunul confesional. „Micul voiajor“ va plămădi dorul de muncă și dragostea de comerț. Tipul elevului silitor, care cu ore de meditații își ajută familia ruinată; dragostea de țară, cu episoade din viața Polonilor deportați în Siberia, stăruința în slujba artei din volumul „Armonii“, viața de internat și credința în providență din

„Tom Playfer“, sunt probleme dezvoltate în cadrul unor povestiri atât de atrăgătoare și cu episoade atât de măiestru îmbinate, încât îți pare că le trăiești însuși, că tu vorbești despre divorț, despre muncă, providență etc.

Iar dacă e vorba să alegem între artă pentru artă, sau artă cu tendință, noi să fim pe lângă rezoluția lui Caragiale: artă cu talent.

*

Prin aceste povestiri vom obține două lucruri: Vom cultiva frumosul acomodată firii elevului și vom răscoli rezervorul atâtor potențialități latente, creindu-le ideale și directive nobile. Vom deprinde acel creier tânăr cu gânduri sănătoase, aproape de realitate, de ce e moral. Elevul va primi un criteriu de judecată, un razim sufletesc, fără de care în literatura noastră încă tânără se pierde ca într'o insulă a Armidei și frumosul rămâne pentru el morfină, care-i dirigează o lume de visuri dulcege, însă îi sdruncină înșăș temelii existenței lui sufletești. —

Aceste gânduri ar trebui să ne preocupe, când școlile ne rămân pustii pentru câteva luni, când noi, profesorii, ne putem lua vreme și pentru ocupația de această natură.

O nouă conferență episcopescă. Marția trecută în 2 Iulie c. s'a ținut aici în Blaj, sub prezidiul I. Preasfinției Sale p. mitropolit Vasile, o nouă conferență episcopescă, la care au participat toți episcopii sufragani, având — ca de obicei — acces și membrii capitolului mitropolitan.

La ordinea zilei au fost chestiuni deosebit de importante, privind mai ales situațiile create prin ratificarea concordatului, care prin noua episcopie de Nord, tăiată din vechile episcopii de Gherla și Oradea, impune o arondare nouă a tuturor episcopilor noastre. Nu de mică importanță a fost, în legătură cu această nouă arondare, și chestia sediului episcopiei de Nord, și a noului sediu al episcopiei de Gherla. Discuțiile urmate în jurul acestor chestiuni au dus la stabilirea principiilor după cari se va

propune locurilor competente (Sf. Scaun Romei și guvernul) efectuarea noii arondări — după informațiile ce avem — un cuvânt definitiv se va spune asupra lor abia într'o nouă conferență episcopescă, la toamnă, până când diversele comisiuni vor putea să pregătească în amănunte întreg materialul pentru discuție.

Alte chestiuni de cari s'a ocupat această conferență episcopescă, au fost: codificarea dreptului canonic al tuturor bisericilor ortodoxe, inițiată de Sf. Scaun al Romei, chestiunea unei facultăți de teologie a bisericii noastre, ajunsă din nou actuală prin pregătirea noii legi a învățământului superior, chestiunea noii salarizări a clerului, și o serie de alte chestiuni mai mărunte, cari reclamau o hotărâre a episcopatului.

Proxima conferență se va ține tot în Blaj, pela sfârșitul lui August, ori începutul lui Septemvrie.

Economii și impozite. La încasările primelor patru luni din exercițiul bugetar, curs s'au constatat deficite enorme și astfel guvernul a fost silit să avizeze, pentru echilibrarea bugetului, la o întreagă serie de economii, cari vor fi puse, cât mai fără întârzieri, în aplicare.

După o circulară recentă a ministerului de finanțe către toate departamentele, aceste economii privesc înainte de toate pe diurnii cari vor fi concediați, cu excepția acelor cari prin specialitatea lor sunt absolut necesari lucrărilor ce îndeplinesc și pot aduce folos real serviciului. Se mai suprimă apoi diurnii fixe și orice jetoane de prezență la comisiunile cari lucrează în timpul serviciului. O altă dispoziție taie plățile orelor suplimentare impunându-se, ca lucrările ce nu vor fi terminate în orele de serviciu să fie executate de personal, după amiazi, fără nici o indemnizație. Vine apoi rândul automobilelor, cari nu vor fi lăsate decât pentru miniștri și secreta generali; toate celelalte vor fi trecute la gar-

☐ ☐ Folie „Unirea“ ☐ ☐

In chestia concordatului

Din vorbirea rostită la Senat, în ședința dela 25 Maiu c., din partea dlui Dr. AUREL VLAD, ministrul cultelor și artelor

II

Domnilor senatori, cum am amintit, prima obiecțiune pe care a ridicat-o reprezentantul episcopatului greco-ortodox se referă la pretinsa anticonstituționalitate a Concordatului. Am răspuns deja la această obiecțiune, dar trebuie să insist încă asupra acestei chestiuni, fiindcă în jurul Concordatului s'a început, și poate se va continua, o agitațiune pe temă religioasă, o agitațiune pe care o alimentează o parte a clerului ortodox. Tocmai de aceea cred că este necesar, să mă ocup și cu o mișcare, pe care au votat-o mai mulți cetățeni români sub prezidenția d-lui Mihăilescu și care mi-s'a comunicat ieri. Această hotărâre se ocupă exclusiv cu neconstituționalitatea Concordatului, afirmând neconstituționalitatea acestui Concordat. Se spune în această mișcare, că Concordatul cu Papa este anticonstituțional, prin faptul că pune în conflict pe Majestatea Sa Regele Mihai, primul rege al României, cu națiunea noastră română. (Protestări).

Nu știu câte sute — sau dacă vor fi fost o mie sau două mii — au participat la acea întrunire, dar se consideră ca reprezentanți ai națiunii române și declară că Regele Mihai este în conflict cu națiunea română, reprezen-

tată de dumnealor. Eu cred, domnilor, că națiunea română nu este reprezentată prin acei cari s'au întrunit în acea sală, ci prin această majoritate zdrobitoare ieșită din cele mai libere alegeri, care au existat până acum! (Aplauze).

Și, mai departe, spune că Concordatul este anticonstituțional, pentru că a fost încheiat de puterea executivă fără temei constituțional. În adevăr, singur art. 28 din Constituție, dă drept Regelui „să încheie cu statele străine...“ și așa mai departe, adică afirmă ceea ce era susținut și în protestul I. P. S. Sale Mitropolitul Balan.

Am arătat, domnilor, că, acest proiect nu face altceva, decât aduce o lege; prin urmare acest motiv este fără temei. Dar, se spune mai departe că Concordatul este anticonstituțional, pe motiv că actualul guvern nu a consultat voința națională asupra încheierii lui, în alegerile din Decemvrie 1928, deci acest Concordat nu a figurat în programul pe baza căruia a obținut încrederea națiunii. În politică nu există pentru guvern mandat legislativ general.

Domnilor senatori, eu cred că și D-voastră surideți atunci când vedeți această argumentațiune. De când s'a tratat Concordatul și s'a încheiat Concordatul, problema aceasta a fost în discuțiunea opiniei publice! Au fost mai multe alegeri; a fost alegerea majorității averescane — cu ce mijloace, dar a fost — au fost alegerile partidului liberal și a fost alese și majoritățile actuale, în alegeri libere. Toate aceste majorități, care reprezintă politiceste întreaga națiune, toate au aprobat încheierea Concordatului; prin urmare națiunea a fost în

repetate rânduri consultată. (Aplauze prelungite pe băncile majorității).

Dar, domnilor, nici un text al Constituției nu pretinde ca națiunea să fie consultată asupra problemelor cari vin la ordinea zilei. În afară de modificarea Constituției, unde se spune precis și clar, că Corpurile Legiuitoare sunt a se dizolva și a se face alegeri noi, națiunea să fie consultată asupra modificărilor care se propun, nu există nici un text de lege ca să ne oblige să consultăm națiunea de nou. Dar Vă întreb: dacă am face o nouă consultare a națiunii, oare această consultațiune nu ar da acelaș rezultat, dacă s'ar exprimi liber, decât acela care s'a dat acum?! (Aplauze prelungite pe băncile majorității).

Domnilor, se susține mai departe, că Concordatul este anticonstituțional, pentru că este contrar articolului prim din Constituție, care prevede că Regatul român este un Stat național, unitar și indivizibil. Acest text prevede obligațiunea ca toate actele politice ale guvernului și Corpurilor Legiuitoare să conserve unitatea națiunii dominante, întemeietoarea stăpânitoare a Statului. Prin Concordat însă națiunea noastră dominantă este împărțită în două părți: în Români ortodocși și Români catolici. Prin această împărțire în două religii pierde unitatea ortodoxă a neamului nostru.

Apoi, domnilor, eu vă întreb pe D-voastră oare prin votarea Concordatului, Români mai sunt uniți, și unii nu mai sunt Români? Au încetat de a fi Români prin aceea că votează acest Concordat?! Și vă întreb D-voastră: dacă se admite această interpretare

iar șoferii vor fi concediați. În plus, pe ziua de 1 August e vorba să înceteze toate ministerele fără portofoliu, iar ministerele sănătății publice, al cultelor și al lucrărilor publice ar înceta să aibă titulari, urmând să fie conduse de miniștri interimari până la 1 Ianuarie, când urmează a fi contopite cu acelea din cari au luat ființă.

Din acestea reduceri și economii, guvernul va realiza la circa 2 miliarde, urmând ca restul deficitului se fie acoperit din sporirea cu 10 la sută a tuturor impozitelor directe și indirecte. După datele ce are, guvernul este încredințat, că în restul anului încasările nu vor mai fi deficitare față de prevederi, așa că pe calea aceasta bugetul se va putea solda fără deficit.

Rezultatul acesta ar avea o mare importanță pentru consolidarea stabilizării monetare și a creditului nostru în străinătate.

Știri mărunte

Personale. Din prilejul conferenței episcopicești din 2 Iulie c. I. Preasfințitul *Valeriu al Orăzii*, Preasfințitul *Iuliu al Gherlei* și Preasfințitul *Alexandru al Lugojului*, au fost Marția trecută oaspeții I. Preasfințitiei Sale p. mitropolit Vasile.

— P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. *Octavian Lupeanu* adm. parohial la Mirislău, pe p. *Alexandru Frâncu* adm. parohial la Turia, pe p. *Lazar Lupu* adm. parohial la Ernea, iar pe p. *Ioan Mereu*, adm. parohial la Răchitele.

Liga agrară se organizează. Comitetul central al Ligei agrare, de sub prezidenția dlui *C. Garoflid*, a trimis în toată țara apeluri, cari invită plugărima să se înscrie sub steagurile acestei Lige. „Lăsați — se spune în apelul care ni-s'a trimis și nouă — politica învrăjbitoare la o parte și răspundeți cu toții la apelul ce-l face Liga agrară. Ea, fiind formată numai

din plugari, nu poate să lupte decât pentru binele plugăriei... Dacă ultimii zece ani, au adus sărăcie în rândurile plugarilor, aceasta se datorește, în mare parte, desorganizării noastre. În timp ce toate breslele sunt organizate, agricultorii cerșesc o situație mai bună dela guvernele trecătoare, la cârma țării”. — Organizațiile se fac pe județe și e vorba ca în fiecare comună să se constituie comitete de ale Ligii agrare. — Informații se dau la sediul Ligei: București, B-dul Brătianu 5.

Rezultatul examenelor de capacitate ale profesorilor. Ministerul instrucțiunii a publicat de curând rezultatul examenelor de capacitate ale profesorilor secundari, ținute la universitatea din București în sesiunea 1929. Din el se poate vedea, că la aceste examene s'au prezentat 2437 de licențiați. Au reușit 806, au rămas corigenți 62, iar restul de 1569 au fost respinși.

Locale. Dumineca viitoare, a opta după Rusalii, va predica în catedrală p. *Dr. Iuliu Florian*, canonic mitropolitan.

— Sâmbăta trecută, la sfinții Petru și Pavel, s'a făcut *încheierea solemnă dela Academia de teologie*. După liturghia, pontificată de Mgr. *Alexandru Rusu*, rectorul Academiei — la care s'a cântat pentru întâia dată Doxologia pusă pe note de profesorul *C. Cherebețiu* —, lumea, în frunte cu Mgr. *Ambroziu Chețianu*, vicarul mitropoliei, s'a adunat în sala festivă a Seminarului, unde rectorul a făcut o amănunțită dare de seamă asupra vieții de școală și de Seminar din ultimul an. Cu acest prilej s'a publicat și numele clericilor premiați cu premiul ministerului cultelor (*Virgil Stanciu*, anul IV), cu premiul omiletic „*Elie Vlăsa*” (*Iuliu Man*, anul III), și cu premiul „*Nicolae Solomon*” (*Ioan Miclea*, anul IV). Alte premii au obținut *Moise Sârbu* și *Aurel Motoc*, anul IV. La sfârșit p. vicar general a avut frumoase cuvinte de îndemn și încurajare, adresate în deosebi către ceice nu mai au se revină în Seminar.

— Amânându-se alegerile comunale pe mijlocul lui August, comisia interimară a început să facă și lucrări mai indispensabile *din opera*

de înfrumsețare a orașului. A stricat bunăoară faimosul podișor din fața bisericii catedrale, care diforma întreagă piața, și are în plan pavarea colțului de către Oficiul poștal al pieții, care de mult cerea un aranjament de acest fel.

Conventre colegială. În 28 Iunie c. s'a întâlnit la Blaj promoția de acum 40 ani a Academiei noastre de teologie. Din 19 absolvenți mai trăiesc abia 9, și dintre aceștia s'au prezentat 6: *Ioan Bucur*, protopopul Aiudului, *Aurel C. Domșa*, protopopul Blajului, *Valeriu Florian*, protopopul Arpașului, *Ilie Șerban*, preot spiritual la Cluj, *Aurel Pop*, paroh în Jucul de sus și *Ioan Crișan*, paroh în Ohaba (Făgăraș). Frații s'au prezentat în corpore în fața p. mitropolit *Vasile*, care i-a primit cu dragoste adevărat părintească, și la membri Ven. capitolu, dintre cari p. vicar *Dr. Ambroziu Chețianu*, a ținut să stea împreună cu ei și la masa dată de p. protopop al Blajului, unde s'au întreținut multă vreme în cea mai bună frățietate.

† **P. Augustin Pop**, preot în Păvăluș (eparhia Gherlei) — tatăl p. *Iuliu Pop* protopop în Domănești, căruia îi transmitem condoleanțele noastre — s'a stins în 22 Iunie c. în anul 79 al vieții și 55 al preoției sale cinstite. — Odihnească în pace!

† **P. Nicolae Pop**, paroh, protopop onorar în Nimigea de jos (eparhia Gherlei), s'a stins în anul 69 al etății și 42 al preoției sale cinstite. — Fie-i partea cu dreptii!

† **Raveica Podoabă n. Gaciu**, mama preotului nostru *Augustin Podoabă*, s'a stins în Topa mică, la vârsta de 60 ani. O deplâng numeroase rudenii. — Odihnească în pace!

UN POST DE PREOT-ÎNĂȚĂTOR. Într-o parohie română unită, amestecată cu Unguri catolici, e lipsă de un preot, care să poată prevedea personal, fiind și învățător, ori prin soția sa, învățătoare, un post la școala de stat din această parohie, având în cazul acesta locuință bună. — Doritorii să se anunțe, în cel mai scurt timp, la redacția „Unirii”.

oare nu noi am diviza națiunea română (Aplauze prelungite pe băncile majorității).

Domnilor senatori, eu cred că apartinerea la altă confesiune nu a făcut nici o diviziune sufletească în națiunea română, pentru că acei cetățeni români și frați ai noștri, care aparțin religiei greco-catolice au fost tot așa de buni Români ca și noi, și vor fi Români tot așa de buni. Dacă vom scruta istoria, trebuie să recunoaștem că din partea acestei Biserici au fost mulți din acei fii ai neamului nostru, care au răspândit conștiința națională, și de pe urma muncii cărora s'a pregătit și unitatea politică a neamului. (Aplauze prelungite, ovațiuni).

Prin urmare ceea ce se obiectează este o aserțiune, care nu merită a fi luată în serios. Dar domnii aceștia au scrupule de constituționalitate și iată cum se manifestă aceste scrupule. Se susține, că Concordatul ar fi anticonstituțional, pentru că violează conștiința religioasă a unui milion de uniți (sunt un milion și jumătate), „cari din ortodocși sunt făcuți catolici, fără să fie întrebați, violându-se libertatea religioasă care este absolută prin art. 22 din Constituție”.

Apoi, domnilor, se afirmă că conștiința religioasă, libertatea acestei conștiințe este violată prin acest Concordat. Vă întreb eu pe D-voastră: nu au acești greco-catolici, și după ratificare, drepturi garantate în Constituție de a avea libertatea conștiinței lor? Nu au dreptul, pe care-l garantează și legea cultelor, că dacă nu vor fi mulțumiți să poată părăsi acest cult și să vină la noi? Prin urmare libertatea lor nu este alterată. (Aplauze)

Se afirmă mai departe, că „Concordatul ar fi anticonstituțional, pentru-că răstoarnă ordinea stabilită în Constituție și raportul dintre Biserici, dând rolul de dominantă Bisericii papale”.

Nu cunosc nici un text, nu cunosc nici o dispoziție a Concordatului, care să comită acest sacrilegiu. Eu cred că foarte bine a afirmat dl *Gyárfás*, că Biserica catolică nu primește prin Concordat alte drepturi decât drepturile pe cari le garantează și legea cultelor. Nici un drept mai mult! Prin urmare nu acum s'a comis acest sacrilegiu, ci atunci când s'a votat legea cultelor. Dar atunci când s'a votat legea cultelor, nici înalții prelați și nici alteineva nimeni, nu a susținut această aserțiune.

Se mai afirmă însă că concordatul și de aceea ar fi anticonstituțional, pentru-că Senatul ar fi lipsit de un senator de drept, de Metropolitul Primat, cari fiind Regent, nu ia parte a dezbaterile Senatului, și deci toate lucrările Senatului, făcute fără prezența sa, sunt anticonstituționale. (Mareilaritate).

Dar cum se poate să se socotească anticonstituționale lucrările acestui mare Corp, pentru lipsa unui membru și fiindcă nu-și exercită dreptul de senator, pe care nimeni nu i-l-a luat. Dar ca să-i completez eu și să le dau un argument în plus, cu care să susțin neconstituționalitatea proiectului și a legii noastre, le amintesc, că și Alteța Sa Regală Principele *Nicolae* este Regent și, ca atare, nu participă la lucrările Senatului. Dar mai mult decât atât, în Constituțiune se spune, că și Camerele de muncă trebuie să fie reprezentate aici și nu

sunt fiindcă nu există. Dar nici un cunoscător al dreptului constituțional n'a cutezat să afirme, că din pricina că acești înalți demnitari nu exercită drepturile lor de senatori, — legile votate de Corpurile Legiuitoare, ar fi nule și neavenite.

Vedeți dar temeinicia și seriozitatea motivelor pe cari se atacă neconstituționalitatea proiectului de lege, pe care urmează să-l votăm. Am insistat asupra acesiei chestiuni ca să vă arăt, dlor senatori, cât sunt de serioase argumentele cari se invoacă în contra votării acestui proiect.

Al doilea motiv, la care se provoacă I. P. S. Sa este, că Art. 2 al Concordatului, prevede constituirea ierarhiei catolice în Regatul român. Și că conform dispozițiilor acestui articol, pe viitor o să fie cinci episcopi de rit latin și cinci episcopi de rit grec unit. Domnilor, care este situația actuală? Avem astăzi șase episcopi de rit latin și patru de rit răsăritean, prin urmare avem zece episcopii catolice. Se modifică prin urmare situațiunea actuală într'atâta, că în loc de o episcopie maghiară se creiază o episcopie românească. Oare din punct de vedere național, este aceasta o pierdere sau un câștig?... (Aplauze).

Această operațiune a fost necesară și de aceea, fiindcă latinii sunt ca număr mai puțini ceva ca uniții; prin urmare este just că în consiliul episcopilor biserica unită, care este mai numerosă decât cea romano-catolică, să aibă cel puțin atâția reprezentanți, câți are ceealaltă biserică, fără să se stabilească cel puțin o paritate. (Aplauze).

Telefonul „Unirii“

N. Turda. Ordonanțele de plată au sosit de vreo două săptămâni, dar Adm. financiară n'are sumele necesare (e vorba de peste 10 milioane) și astfel cercularele, altfel gata, nu pot să fie spedate. Se speră însă, că până la sfârșitul lunii banii tot vor putea ajunge la destinație.

Dr. B. Cluj. Am văzut și noi comentariile făcute de d. A. Lapedatu (în numărul dela 27 Iunie c. al »Națiunii«) la proiectul de lege privind modificările și întregirile legii cultelor, semnate și de noi în numărul trecut, și aveți perfectă dreptate: fostul ministru al cultelor a găsit un nou titlu pentru propaganda sa de partid. Dsa greșește însă foarte mult, dacă crede că această propagandă — din care pe cât știm, n'a înțeles se elimine încă preoțimea bisericii noastre — poate fi sprijinită și cu neadevăruri, ca cele referitoare la mișcările din anul trecut ale acestei biserici în legătură cu legea cultelor. »Nenorocita și primejdioasa agitație (?) — cum glăsuște d. A. Lapedatu — pusă la cale, în Martie anul trecut, de clerul și poporul bisericii unite, în frunte cu mitropolitul, episcopii și canonicii săi, n'a privit »autoritatea statului, a legilor, regulamentelor și ordonanțelor în vigoare«, ci un simplu proiect de lege, care tăia adânc în interesele de viață ale bisericii noastre și a cărui nedreptate au trebuit s'o recunoască, în cele din urmă, până și legiuitorii, cari au admis modificările cerute de această biserică. Nu stă apoi nici comparația ce se încearcă între chestia cunoscută a mișcării cincimaiste, care privea o dispoziție de ordin pur bisericesc, și aceea a concordatului, ori altor legi similare, cari angajează întregă autoritatea țării și a guvernului. Adevărul acestor constatări este, de altfel, atât de evident, încât trebuie să fii foarte »dominant« (să nu se supere d. Tudor Popescu!), pentru a nu vedea sfoara albă, care le coasă de oaltă. Ortodoxia »jignită«, prin și pentru concordat, și din partea partidului liberal, care l-a pregătit și votat fără orice restricții, nu poate fi, credem, împăciuită și — de ce nu i-am spune pe nume? — liberalizată prin manevre de așa puțină abilitate. De aceea n'am crezut a fi necesar să dăm observărilor dlui A. Lapedatu o importanță prea mare.

T. Brașov. Concordatul nu prevede că episcopia Gherlei are să se mute la Cluj, dar spune, că sediul acestei eparhii »se va muta«, de comun acord între guvern și sf. Scaun. Proiectele inițiale aveau de fapt Clujul și nu este greu de înțeles motivul, care a determinat redactarea actuală, care dacă nu amintește expres Clujul, nici nu-l exclude. Noul sediu al Gherlei va fi deci acela, pe care factorii pomeniți în concordat vor veni să-l fixeze. Iar dacă aceștia nu vor omite să ceară în acest punct, cum e firesc, și părerea episcopatului nostru, este aproape sigur, că Preasfințitul Ivan nu va mai fi prea multă vreme singurul »stăpân« cu autoritate de arhieru al Clujului nostru unit.

P. Baia-Mare. Suntem perfect de acord, că în fixarea sediului noii episcopii de Nord trebuie să prevaleze considerente de alt ordin decât cel strict material și nu ne îndoiim un singur moment, că ceice au să decidă în cauză sunt și ei de aceeaș părere. De altă parte

Acesta a fost motivul adevărat, pentru care s'a făcut această operație și, domnilor, aci încă se vede importanța și putem aprecia necesitatea încheerii Concordatului, pentru că dacă noi, printr'o măsură unilaterală, printr'o lege am fi decretat desființarea episcopiei romano-catolice din Oradea-Mare, înființată încă pe timpul Regelui Ladislau cel sfânt, nu credeți că ar fi alarmat credincioșii catolici toată lumea catolică și toată presa catolică, că sunt persecutați, că li-se desființează vechea lor episcopie, că din motive politice, din motive de persecuție națională, noi desființăm o episcopie ungurească cu tradiție milenară?

Domnilor, fiind această măsură acceptată de Sfântul Scaun, care este chemat și are și posibilitatea și puterea să-și apere interesele bisericii sale, Vă întreb pe d-voastră: Se mai poate face agitația aceasta internațională în contra noastră. Mai pot ei să afirme că din cauze de persecuții religioase sau naționale s'a făcut această desființare?...

Domnilor senatori, I. P. S. S. spunea: Admițându-se aceste 10 episcopii, se face o mare nedreptate bisericii ortodoxe, care n'ar avea decât numai 18 eparhii. Apoi, domnilor, cine împiedică biserica ortodoxă, în baza dreptului ei de autonomie, ca în înțelegere cu Statul, dacă dorește, să-și înmulțească numărul eparhiilor? Are deplină libertate.

Dar, Vă întreb pe D-voastră și întreb pe chiriarhii ortodocși, oare majoritatea lor s'ar învoi ca diecezele lor să fie dismembrate și dintr'una să se facă trei. Nu știu, zău, dacă li s'ar pune această problemă, dacă și-ar da adeziunea lor la această soluțiune.

este însă absolut indiscutabil, că noua episcopie nu poate să existe în aer, și astfel ofertele mult mai însemnate ale Sighetului — cari, afirmative, pot fi evaluate la zeci de milioane (socotind aici, firește, și casa culturală a județului, care nu știm să fi adus încă o hotărâre în acest sens) — pot să incline foarte ușor balanța în favorul acestuia. Mai ales, că pentru Sighet militează și problema ruteană.

R. Geoagiul de jos. După ploaie bogată, căldura de acum înseamnă, sperăm, »crație« din greu. Așteptăm deci avizul referitor pentru a putea lua în cauză măsurile cari se impun.

Mai multora. Lipsind administratorul nostru din Blaj, vom răspunde în chestii administrative abia în numărul proximo.

C. Seăieni. Concursul pentru teologia din Blaj îl veți găsi probabil în proximo cercular.

Consistorul arhiepiscopesc de A.-Iulia și Făgăraș

Nr. 4163/1929

Publicațiune de concurs

Pentru completarea postului de **măestru mecano la Școala „Sf. Iosif“ de pe lângă Orfelinatul gr.-oat. român de băieți din Blaj**, cu începere dela 1 Septembrie 1929, publicăm prin această concurs *cu terminul de 31 Iulie 1929.*

Retribuțiile împreunate cu acest post se plătesc din bugetul Ministerului Instrucțiunii publice și sunt întru toate egale aceloră, pe cari le au maeștri școlilor similare ale Statului, inclusiv gradații și drept de pensie.

Ceice doresc să obțină acest post, vor avea să-și înainteze Consistorului arhiepiscopesc din Blaj, cererile însoțite de documente, dovedind, că întrunesc condițiunile cerute de legea asupra învățământului profesional.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 1 Iulie 1929.

Vasile Suciu

arhiepiscop și mitropolit

Rectoratul Internatului de băieți — Blaj

Nr. 21—1929

Concurs

de primire la Internatul Vancean de băieți

Preaveneratul Consistor arhiepiscopesc cu Ordinul Nr. 4064 din 25 Iunie 1929 publică concurs de primire pe anul școlar 1929/30 la Internatul Vancean de băieți, *cu terminul de 15 August 1929*, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Taxa pe anul școlar 1929/30 face 12.500 lei. Aceasta se va plăti în trei rate și anume: la începutul anului școlar 4500 lei, 5000 la 1 Ianuarie 1930, iar 4000 lei la 1 Aprilie 1930.— Pentru cazul, că în cursul anului prețurile s'ar urca simțitor față de cele curente, Consistorul își rezervă dreptul de-a impune o suprataxă corespunzătoare.

2. Elevi noi ai Internatului vor mai solum la înscriere o taxă de 200 lei.

3. Fiecare elev trebuie să aibă—fiind altfel refuzat la primire — următoarele efecte: 1 saltea (sac de paie) și 2 cearceafuri (lepedee) de pus de saltea; 2 perini (nu prea mari și 4 fețe de perină; un țol, sau plapomă și 2 fețe; 2 lepedee albe de geolgiu (colorate și de lână nu sunt bune, fiindcă strică uniformitatea) de mărime 160×140 cm. pentru acoperirea paturilor; 1 palton pentru vreme de iarnă, cel puțin 2 rânduri de vesminte și 2 perechi de ghete bune; cel puțin câte patru perechi de schimburi bune; 3 ștergare; cel puțin 6 batiste; 1 păhar pentru apă; 1 tacâm (cuțit, furculiță și lingură) și cel puțin 3 servete; 1 perie de vesminte și perii de ghete; piepteni; 1 săculeț pentru a da rufe la spălat. Pe toate rufe și vesmintele cari se dau la spălat, precum și pe săculeț, se va coase numărul ce se va indica în rezoluția de primire. (Elevii din anul trecut vor avea numărul vechiu).

4. Părinții sau tutorii elevilor se vor obliga în cererea de primire, că vor împlini exact aceste condițiuni. Pentru cei cari n'au fost anul trecut elevi ai Internatului, se va alătura la petiție și extras de botez și certificat școlar.

5. La cerere se va alătura și câte un *plac timbrat (recomandat)* de mărime potrivită, purtând adresa exactă a petiționarului, pentru a se putea da răspunsul de urgență.

Cererile se adresează Prea Veneratul Consistor, dar se trimit deadreptul la Rectoratul Internatului.

Blaj, la 1 Iulie 1929.

Dr. Iuliu Florian

Rectorul Internatului de băieți

Rectoratul Internatului de băieți — Blaj

Batoze Typul cel mai nou
Tractoare

Instalațiuni de moară

S. A. Română pentru Comerț de
Mașini Agricole

Cluj, Str. Reg. Ferdinand Nr. 63

Reprezentanța generală pentru România a fabricii

Első Magyar Gazdasági Gépgyár
BUDAPESTA

(927) 12—?

Pictură bisericească primară pentru executare NICOLAE POP, Târgul-Mureș, Str. Avram Iancu Nr. 47. (4)

Important!

Important!

**Dacă doriți să cumpărați
Autocamioane și Camionete
Automobile de lux**

deschise sau închise, culori diferite, precum și piese de schimb, cauciucuri, accesorii, etc. cu prețuri convenabile, condițiuni de plată foarte avantajoase, adresați-vă firmei:

PĂCURARIU & MOLDOVAN

Atelier mecanic și garage de automobile

(888) 3—?

Blaj str. Simion Bărnuțiu Nr. 104